

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/34/2023
Identifikačné číslo spisu:	1421010164
Dátum vydania rozhodnutia:	14.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1421010164.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského PhD. a JUDr. Emila Klemaníča, na neverejnom zasadnutí konanom 28. júna 2023 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Mgr. L. U. pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona, o dovolaní ministra spravodlivosti Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/30/2021, zo 6. júna 2022, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/30/2021, zo 6. júna 2022 bol obvinený Mgr. L. U. podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku oslobodený spod obžaloby Krajskej prokuratúry Bratislava, sp. zn. 3 Kv 59/19/1100, z 25. júna 2021, podľa ktorej sa mal dopustiť prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona na skutkovom základe, že „dňa 15. marca 2019 v čase o 05:55 hod. na ulici N. pri železničnej trati v Y. O. X. v V., jazdil ako vodič so služobným osobným motorovým vozidlom značky BMW rad 7, evidenčné číslo vozidla: V-XXX J. v smere do G. v V. v pravom jazdnom pruhu a pri autobusovej zastávke s názvom „X.“ v rozpore s ustanovením § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke (ďalej len zákon o cestnej premávke), § 13 ods. 2 zákona o cestnej premávke, § 16 ods. 1 zákona o cestnej premávke, § 16 ods. 4 zákona o cestnej premávke a § 16 ods. 5 zákona o cestnej premávke, narazil pravou prednou časťou uvedeného motorového vozidla do osoby chodca menom P. L.Č., nar. XX. L. XXXX, ktorý v tom čase vošiel z doposiaľ neznámej vzdialenosti od zadnej časti autobusu MHD, nachádzajúceho sa v protismernej časti vozovky do jazdnej dráhy vodiča, čoho následkom menovaného odhodilo mimo vozovku vpravo, čím došlo u osoby P. L. k závažným poraneniam, v dôsledku ktorých menovaný na mieste dopravnej nehody podľahol, pričom bezprostrednou príčinou smrti bolo zlyhanie riadiacej činnosti mozgu - mozgová smrť, pretože skutok nie je trestným činom“.

Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne:

„Zo znaleckého dokazovania vyplynulo - že nebohý mohol bezpečne zabrániť zrážke s vozidlom obžalovaného v prípade, keby jeho pohyb bol v súlade s predpismi a do vozovky by vstúpil, a to po prejazde vozidla obžalovaného daným miestom. Navyše pokiaľ išlo o viditeľnosť, táto bola dobrá - a teda i poškodený mohol bezpečne vidieť prichádzajúce motorové vozidlo obžalovaného. Práve z vyššie uvedeného - vychádzajúc zo znaleckého dokazovania - nebohý vbehol do jazdnej dráhy obžalovaného - vyplýva, že ani plným brzdením by obžalovaný predmetnej zrážke už nezabránil a narazil by do chodca. Nemal tak čas a priestor - aby ani vynaložením maximálneho úsilia, dokázal zabrániť zrážke s chodcom - nebohým. Naopak v prípade, že by nebohý ostal stáť v protismernom jazdnom pruhu z pohľadu jazdy obžalovaného, ku predmetnej dopravnej nehode s fatálnym následkom by nedošlo. Preto od obžalovaného nemožno vyžadovať, aby v rámci dbania potrebnej opatrnosti začal s vozidlom maximálne brzdiť za situácie - keď chodec (nebohý) stál v protismere a neohrozoval ho.

Nebolo tak preukázané, že by obžalovaný nerešpektoval vyššie citované ustanovenia cestnej premávky, a teda že by jeho správanie a konanie bolo nesprávne. Tu súd pripomína, že ako každý trestný čin, aj trestný čin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona musí byť zavinený, pričom uvedený trestný čin musí byť zavinený aspoň z nevedomej nedbanlivosti. Ak majú súdy vo všeobecnosti vyhodnocovať, či bol čin spáchaný z nedbanlivosti, musia v prvom rade zistiť aj, či obžalovaný zachoval potrebnú mieru opatrnosti - t. j. či boli naplnené kritéria nedbanlivosti v oboch jej formách.

Miera opatrnosti je daná spojením objektívneho a subjektívneho hľadiska pri predvídaní spôsobenia poruchy alebo ohrozenia záujmu chráneného trestným zákonom jedine spojením oboch týchto hľadísk dochádza k naplneniu zásady zodpovednosti za (nedbanlivostné) zavinenie v trestnom práve. O zavinenie z nevedomej nedbanlivosti preto ide len vtedy, ak povinnosť a možnosť predvídať porušenie alebo ohrozenie chráneného záujmu sú dané súčasne, nedostatok už jednej zložky v danom prípade znamená, že uvedený čin obžalovaného je činom nezavineným (viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 4 Tz 9/86, či Najvyššieho súdu, sp. zn. 5Tdo/10/2008). Objektívne hľadisko doplnené subjektívnym hľadiskom však platí nielen pre vymedzenie nedbanlivosti nevedomej, ale i pre vymedzenie nedbanlivosti vedomej - pretože primeranosť dôvodov, na ktoré sa páchateľ spoliehal, že nespôsobí porušenie alebo ohrozenie, je potrebné posudzovať podľa toho, ako sa situácia javila páchateľovi i vzhľadom k okolnostiam konkrétneho prípadu (viď rozsudok Najvyššieho súdu, sp. zn. 5Tdo/540/2012). Objektívne hľadisko je v prejednávacom prípade dopravnej nehody vymedzené predpismi upravujúcimi premávku na pozemných komunikáciách - všeobecne potom požiadavkám dodržať opatrnosť primeranú daným okolnostiam a situácii. Subjektívne hľadisko potom predstavuje možnosť a schopnosť konkrétneho páchateľa predvídať vznik následku s trestnoprávnou relevanciou.

Ak ide o posúdenie trestnej zodpovednosti vodiča za dopravnú nehodu - ku ktorej došlo v súvislosti s premávkou na pozemnej komunikácii, je nutné zohľadniť jednak to, či sa vodič svojim konaním dopustil porušenia právnych predpisov upravujúcich premávku na pozemnej komunikácii ako i to, či mal

možnosť a schopnosť predvídať, že k nehode dôjde. V takom prípade sa uplatní tzv. princíp obmedzenej dôvery v dopravu, ktorého podstatou je, že sa vodič pri premávke na pozemnej komunikácii môže spoliehať na to, že ostatní účastníci budú dodržiavať pravidlá premávky na pozemnej komunikácii, pokiaľ z konkrétnych okolností nevyplýva opak (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp .zn. 3 Tz 20/81, tento princíp sa uplatňuje i na území Slovenskej republiky - judikatúra primerane - R I/1966, R 43/1982).

Súd musí konštatovať, že nie je možné pod hrozbou trestnoprávnej zodpovednosti vyžadovať na obžalovaného - aby tento predvídal, predpokladal nesprávny pohyb chodca - nebohéno v mieste mimo priechodu pre chodcov, v situácii, keď tento chodec stojaci v protismere, a teda obžalovaného vidí/videl, a teda u obžalovaného je navodená situácia - že keďže ho vidí/videl, bude aj rešpektovať jeho vzdialenosť, rýchlosť a umožní mu bezkolízny prejazd miestom a nie konať tak, ako konal. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že nemožno požadovať len od vodičov motorových vozidiel, aby predvídali vždy od druhého účastníka dopravy možné porušenie pravidiel cestnej premávky. Hranice okolností, ktoré vodič môže, či nemôže predvídať, nie je možné vymedzovať v hypotetickej rovine. Je potrebné vychádzať vždy z existujúcich objektívnych okolností dopravnej situácie. Dopravnú situáciu charakterizujú rôzne faktory - určité miesto, charakter komunikácie, technický stav, správanie sa ostatných účastníkov cestnej premávky. Tieto okolnosti vníma vodič svojimi zmyslami a vyhodnocuje ich v závislosti od svojich subjektívnych dispozícií či vodičských schopností. Z toho potom vyplýva, že u nedbanlivostného zavinenia sa okrem miery povinnej opatrnosti prihliada i na subjektívne vymedzenie (miera opatrnosti, ktorú je možné vynaložiť v konkrétnom prípade).

Nedbanlivostné zavinenie vyjadruje vnútorný stav mysle páchatel'a v čase inkriminovaného konania a jeho subjektívny vzťah k nemu. Zanedbanie potrebnej miery opatrnosti ako predpoklad nedbanlivostného zavinenia je potrebné vyvodzovať z konkrétnych skutkových okolností, riadne preukázaných pred súdom. Zanedbanie potrebnej miery opatrnosti (ako predpoklad nedbanlivostného zavinenia) je potrebné vyvodzovať z konkrétnych skutkových okolností, riadne zistenými dôkaznými prostriedkami, dôkazným postupom. Nemožno tak len urobiť na základe spätnej úvahy - podľa ktorej došlo ku škodlivému následku, a preto musí byť automaticky potrebná miera opatrnosti zanedbaná.

Súd má za to, že nemožno považovať za neprimerané, ak sa obžalovaný spoliehal na to, že pokiaľ sa už o predmetnej situácii pred sebou presvedčil a nič nenasvedčovalo následnej kolíznej situácii - že by výhradne nesledoval situáciu pred sebou. Opak by viedol k absurdnému - extrémnemu záveru, že každý vodič musí vždy a za všetkých okolností počítať s tým, že ostatní účastníci cestnej premávky jeho pravidlá nedodržiavajú, čo by v dôsledku konečnom bolo v rozpore s účelom platných pravidiel cestnej premávky. Konštatovať je tak možné len, že k predmetnej dopravnej nehode došlo - ale je tu súd, ktorý vo veci musí zákonne a spravodlivo rozhodnúť. Zo žiadneho dôkazu nevyplývalo, že by vodič nerešpektoval ustanovenia zákona o cestnej premávke - ktoré uvádzal v obžalobnom návrhu prokurátor. Pokiaľ ide o príčinnú súvislosť, pre trestnosť trestného činu v cestnej doprave sa vyžaduje, aby bol práve porušením dôležitej povinnosti účastníkom cestnej premávky spôsobený trestnoprávny následok vo forme ujmy na zdraví, resp. smrti.

Vodič nie je zodpovedným za nehodu a jej následok, ktoré boli vyvolané nevypočítateľným a neodvrátiteľným konaním poškodeného (R 2858/1927).

Keďže dokazovaním neboli zistené skutočnosti vyššie popísané, na základe nich a po dôkladnom zhodnotení dospel súd k záveru, že uvedený skutok, ktorého sa obžalovaný dopustil, nezakladá znaky žalovaného trestného činu prečinu. Toto konanie totiž nevykazuje znaky trestného činu, aj keď skutok tak, ako bol uvedený v obžalobe, sa stal, konanie obžalovaného však nebolo v príčinnej súvislosti s následkom, a teda nemôže vykazovať znaky trestného činu, i keď súd si plne uvedomuje, že predmetná dopravná nehoda bola s následkom smrti.

Súd preto obžalovaného oslobodil spod obžaloby podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku, pretože

skutkový dej sa síce stal, avšak nenapĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu, aj keď sa skutok stal, konanie obžalovaného nie je v príčinnej súvislosti s následkom, a teda nemôže byť ani za toto zodpovedný a toto jeho konanie nemôže vykazovať znaky trestného činu. Z dôkazov, ktoré boli vykonané na hlavnom pojednávaní nemožno urobiť jednoznačný objektívny záver, že konanie obžalovaného možno posúdiť ako trestný čin".

Proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/30/2021, zo 6. júna 2022 podal minister spravodlivosti Slovenskej republiky dovolanie na podnet poškodenej Ing. X. L. z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i), ods. 3 Trestného poriadku, pretože týmto rozhodnutím mal byť bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 10, ods. 12, § 285 písm. b) Trestného poriadku v prospech obvineného Mgr. L. U..

Minister spravodlivosti v dovolaní poukázal na zákonné ustanovenia súvisiace s predmetným prípadom, rozobral skutkový stav, poukázal na vykonané dôkazy a vysvetlil, že

„Súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na výnimku z rýchlosti jazdy, ktorá sa mala na obv. Mgr. L. U. ako vodiča s právom prednostnej jazdy vzťahovať ako aj na ustanovenia v zmysle § 53 a nasl. zákona o cestnej premávke.

Potrebné je však poukázať na ustanovenie § 40 ods. 1 zákona o cestnej premávke, v zmysle ktorého vodič vozidla s právom prednostnej jazdy nie je povinný dodržiavať povinnosti a zákazy ustanovené týmto zákonom okrem povinností podľa § 3 ods. 2 písm. c) a § 4 ods. 2 písm. a) až f), pričom je povinný dbať na potrebnú opatrnosť tak, aby iných účastníkov cestnej premávky neohrozil. Je potrebné poznamenať, že aj za predpokladu, že ide o vodiča s právom prednostnej jazdy, aj tento je povinný dbať na potrebnú opatrnosť, a teda je povinný dodržiavať pravidlá cestnej premávky v záujme nielen jeho bezpečnosti, ale aj vo vzťahu k ostatným účastníkom cestnej premávky. Právo prednostnej jazdy nie je absolútne právo. V opačnom prípade by ustanovenie o povinnosti dbať na potrebnú opatrnosť strácalo reálny zmysel, pretože táto skutočnosť by viedla k záveru, že vodič takéhoto vozidla, ktorý používa „zvláštne výstražné znamenie“, má v cestnej premávke absolútnu prednosť. Zákonodarcu by potom nedal do citovaného ustanovenia, je povinný dbať na potrebnú opatrnosť tak, aby iných účastníkov cestnej premávky neohrozil. Hranice okolností, ktoré vodič môže, alebo nemôže predvídať, nie je možné vymedziť v rovine hypotetickej, ale je vždy potrebné vychádzať z existujúceho zavinenia. To znamená, že okrem miery povinnej opatrnosti vyplývajúcej z ustanovenia o pravidlách v cestnej premávke, je to i subjektívne vymedzenie, ktoré spočíva v miere opatrnosti, ktorú je vodič schopný v konkrétnom prípade vynaložiť. Opäť len vodiči týchto vozidiel nemusia dodržiavať niektoré pravidlá dopravnej prevádzky, sú ale povinní dbať na potrebnú opatrnosť (uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Tz 182/2001).

Obaja účastníci tejto nehody mohli zabrániť zrážke, obv. Mgr. L. U. ako vodič tak, že by správne vyhodnotil dopravnú situáciu a pohyboval by sa v mieste nehody maximálne povolenou rýchlosťou; poškodený P. L. ako chodec tak, že by sa dostatočne presvedčil, či neprichádza vozidlo, a či vzhľadom na jeho vzdialenosť, a v tomto prípade najmä rýchlosť, bude môcť prejsť cez vozovku bez toho, aby vodiča prinútil zmeniť náhle smer alebo rýchlosť jazdy. Teda je nepopierateľným faktom, že obaja účastníci nehody porušili dopravné povinnosti stanovené im zákonom o cestnej premávke. Hoci závery dokazovania svedčia o tom, že k nehode došlo i pričinením poškodeného P. L. (chodca), prekročenie maximálnej povolenej rýchlosti obvineným a jeho nesprávne vyhodnotenie dopravnej situácie zohralo pri spôsobiení škodlivého následku a devastačných zranení poškodeného podstatnú rolu.

Obv. Mgr. L. U. bol osobou, profesionálnym vodičom, ktorý musel byť vybavený vedomosťami a zodpovedajúcimi skúsenosťami s vedením takéhoto vozidla s právom prednostnej jazdy. Musel tak podľa môjho názoru predpokladať, akým spôsobom ostatní účastníci cestnej premávky reagujú, a to najmä aj s poukazom na miesto dopravnej nehody, v ktorého úseku sa nachádzajú zastávky mestskej hromadnej dopravy, a teda tu možno predpokladať zvýšený pohyb chodcov. Tejto skutočnosti mal obvinený prispôsobiť spôsob svojej jazdy a najmä, s poukazom na vykonané dokazovanie, riadne sledovať dopravnú situáciu a venovať jej maximálnu pozornosť. Opakovane uvádzam, že ani za prijatia predpokladu, že obv. Mgr. L. U. ako vodič plnil špeciálnu úlohu v zmysle zodpovedajúcej úpravy, nebol v zmysle ustanovenia § 40 ods. 1 zákona o cestnej premávke oprostý od povinnosti dbať na potrebnú opatrnosť, práve naopak, mal počas požívania istých výhod vo zvýšenej miere povinnosť prihliadať na správanie sa ostatných účastníkov cestnej premávky. Nemôžem sa tak stotožniť so záverom Okresného

súdu Bratislava IV vyjadrením v odôvodnení jeho rozhodnutia v tom zmysle, že z dôkazov, ktoré boli vykonané na hlavnom pojednávaní, nemožno urobiť jednoznačný objektívny záver, že konanie obv. L. U. možno posúdiť ako trestný čin. Takto zistenému skutkovému stavu totiž podľa môjho názoru zodpovedá právna kvalifikácia skutku ako prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, keďže obvinený ako vodič motorového vozidla z nedbanlivosti spôsobil smrť chodcovi - poškodenému P. Jankovičovi, pričom porušil dôležitú povinnosť uloženú mu zákonom o cestnej premávke, keď v zmysle záverov znaleckého dokazovania v úseku dopravnej nehody s maximálne dovolenou rýchlosťou do 70 km/hod. túto prekročil a súbežne nesprávne vyhodnotil dopravnú situáciu v mieste dopravnej nehody.

V skutku obv. Mgr. L. U. možno identifikovať protiprávnosť jeho konania, pretože za zistených okolností porušil ustanovenie zákona o cestnej premávke. Jeho konanie tak obsahuje prvok zavinenia, a to minimálne vo forme nevedomej nedbanlivosti, nakoľko vzhľadom na okolnosti, ktoré nehode predchádzali a ktoré vyhodnotil a svoje osobné pomery (ako skúsený vodič), mal a mohol vedieť, že svojím konaním môže spôsobiť alebo ohroziť záujem chránený Trestným zákonom. Vezmúc do úvahy uvedené skutočnosti musím konštatovať, že vykonané dokazovanie odôvodňuje záver smerujúci k uznaniu viny obv. Mgr. L. U. za skutok opísaný v obžalobe prokurátora Krajskej prokuratúry Bratislava, právne kvalifikovaný ako trestný čin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, s poukazom na ustanovenie § 138 písm. h) Trestného zákona.

Navrhujem preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky:

1/ podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/30/2021, zo 6. júna 2022 bol porušený zákon v ustanovení § 285 písm. b) Trestného poriadku v prospech obvineného Mgr. L. U.,

2/ podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/30/2021, zo 6. júna 2022 zrušil a zrušil tiež všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo jeho zrušením, stratili podklad,

3/ podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Bratislava IV prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol".

K dovolaniu sa vyjadril krajský prokurátor, ktorý uviedol, že

„Som toho názoru, že v dovolaní sa nesprávne uvádza, že na obvineného sa aplikujú ustanovenia o vozidlách so zvláštnymi výstražnými zvukovými znameniami alebo svetlami podľa § 40 zákona o cestnej premávke, najmä, že právo prednostnej jazdy nie je absolútne a vodič je povinný dbať na potrebnú opatrnosť tak, aby iných účastníkov cestnej premávky neohrozil. Podľa § 8 Trestného zákona trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 16 ods. 8 zákona o cestnej premávke - Najvyššie dovolené rýchlosti ustanovené v odsekoch 2 až 6 nie sú povinní dodržiavať vodiči vozidiel ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených zborov, Vojenskej polície, Vojenského spravodajstva a Slovenskej informačnej služby, ak to vyžaduje plnenie osobitných úloh, ktorých okruh určí príslušný minister a riaditeľ Slovenskej informačnej služby.

Podľa § 16 ods. 5 zákona o cestnej premávke - Vodič nesmie prekročiť najvyššiu dovolenú rýchlosť jazdy vozidiel určenú dopravnou značkou alebo dopravným zariadením.

Podľa čl. 20 ods. 1 písm. Nariadenia MV SR č. 68/2010 - Vodiči vozidiel, ktoré nie sú vybavené výstražným zariadením, pri jazde musia dodržiavať maximálne povolenú rýchlosť jednotlivých skupín vozidiel podľa právneho predpisu okrem vodičov úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií ministerstva pri zabezpečovaní ochrany a prepravy určených osôb.

Podľa § 40 ods. 1 zákona o cestnej premávke - Vodič vozidla s právom prednostnej jazdy nie je povinný dodržiavať povinnosti a zákazy ustanovené týmto zákonom okrem povinností podľa § 3 ods. 2 písm. c) a § 4 ods. 2 písm. a) až f), pričom je povinný dbať na potrebnú opatrnosť tak, aby iných účastníkov cestnej premávky neohrozil.

Som toho názoru, že je nutné odlišiť inštitút výnimky z rýchlosti jazdy podľa § 16 ods. 8 zákona o cestnej premávke od inštitútu jazdy s vozidlom s právom prednostnej jazdy podľa § 40 zákona o cestnej premávke. Ako bolo v konaní preukázané, Mgr. L. U. nejazdil so zapnutými výstražnými zvukovými znameniami alebo svetlami na svojom vozidle, pričom však plnil osobitné úlohy podľa § 16 ods. 8 v spojení s čl. 18 ods. 1, ods. 2 nariadenia MV SR č. 68/2010, ktoré bolo zabezpečené a vykonané na

hlavnom pojednávaní. Z dokazovania na hlavnom pojednávaní jednoznačne vyplynulo, že pokiaľ išlo o používanie zvláštneho výstražného svetla, toto sa používa, keď si vodič vynucuje právo prednostnej jazdy, čo v prípade pôvodne obžalovaného splnené nebolo.

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby dovolací súd dovolanie ministra spravodlivosti SR podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním vlastného rozhodnutia o dovolaní ministra spravodlivosti skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 1 Trestného poriadku], na podnet osoby, ktorej zákon právo na podanie dovolania z dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku nepriznáva, v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Nielen z označenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do právoplatnosti rozhodnutia (napadnutého dovolaním), ktorá je zásadnou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť je vlastnosťou rozhodnutia, ktorá v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť).

Nezmeniteľnosť rozhodnutia znamená, že v rámci konania, v ktorom bolo vydané, nemožno o veci, ktorá bola jeho predmetom, naďalej pokračovať, resp. ju nanovo prejednať. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa potenciálne širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala pre konanie pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inšancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie. Napokon, nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia nemožno vnímať absolútne, ale naopak relatívne, nakoľko zákon v určitých taxatívne vymedzených prípadoch pripúšťa jeho zmenu aj prostredníctvom uplatnenia mimoriadnych opravných prostriedkov, podanie dovolania nevynímajúc. Tým nie je dotknutý záver, že dovolací súd práve s poukazom na vyššie vyjadrené nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy.

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky v podanom dovolaní namieta nesprávne právne závery vyvedené okresným súdom z vykonaných dôkazov, pretože „takto zistenému skutkovému stavu zodpovedá právna kvalifikácia skutku ako prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, keďže obvinený ako vodič vozidla z nebanlivosti spôsobil smrť chodcovi, pričom porušil dôležitú povinnosť ..., keď prekročil maximálne povolenú rýchlosť a súbežne nesprávne vyhodnotil dopravnú situáciu ... Jeho konanie tak obsahuje prvok zavinenia, a to minimálne vo forme nevedomej nebanlivosti ... Ani za predpokladu, že obvinený ako vodič plnil špeciálnu úlohu, nebol v zmysle § 40 ods. 1 zákona o cestnej premávke oprostý od povinnosti dbať na potrebnú opatrnosť“. Prokurátorka, oponujúc ministrovi spravodlivosti, vo vyjadrení k dovolaniu vysvetlila, že na obvineného sa nevzťahovala povinnosť dbať na potrebnú opatrnosť v zmysle § 40 zákona o cestnej premávke (ďalej len ZOCP), pretože pri jazde nepoužíval výstražné svetlá.

Najvyšší súd súhlasí s dovolateľom v tom, že v predmetnej veci je nutné zohľadniť aj ustanovenie § 40 ods. 1 ZOCP, a to konkrétne v tejto veci tak, že obvinený Mgr. U. bol povinný dbať na potrebnú opatrnosť...

Je nesporné, že v zmysle § 16 ods. 8 ZOCP vodič vozidla uvedeného v tomto ustanovení nie je povinný dodržať najvyššiu dovolenú rýchlosť, ale iba za situácie, ak to vyžaduje plnenie osobitných úloh, ktorých okruh určí príslušný minister a riaditeľ Slovenskej informačnej služby (ďalej len SIS).

Predpokladom aplikácie ustanovenia § 16 ods. 8 ZOCP je rozhodnutie - „určenie“ príslušného ministra alebo riaditeľa SIS. Keď príslušný minister alebo riaditeľ SIS vydá rozhodnutie o určení okruhu osobitných úloh, ktoré sa majú plniť. Ide o rozhodnutie, ktoré svojou povahou zodpovedá rozhodnutiu o určení vozidla s právom prednostnej jazdy [ak predtým nebolo konkrétne vozidlo takto určené podľa § 40 ods. 2 písm. a), resp. § 40 ods. 2 písm. c) ZOCP], čím získava vozidlo uvedené v § 16 ods. 8 ZOCP povahu vozidla s právom prednostnej jazdy. Na vodiča takto určeného vozidla sa automaticky vzťahuje ustanovenie § 40 ods. 1 ZOCP o povinnosti dbať na potrebnú opatrnosť Ustanovenie § 40 ods. 1 ZOCP má tak vo vzťahu k § 16 ods. 8 ZOCP ale aj k čl. 20 ods. 1 Nariadenia MV SR č 68/2010 špeciálnu povahu, z čoho vyplýva, že vodič s vozidlom prednostnej jazdy síce nemusí dodržiavať najvyššiu dovoľenú rýchlosť, ale musí pri jazde dbať na potrebnú opatrnosť ... Uvedené sa analogicky a celkom pochopiteľne vzťahuje aj na vodičov vozidiel, ktoré nie sú vybavené výstražným zariadením, pretože aj takéto vozidlo má po rozhodnutí ministra či riaditeľa SIS hoci aj len podľa § 16 ods. 8 ZOCP povahu vozidla s právom prednostnej jazdy. Ak by uvedené neplatilo, boli by vodiči vozidiel bez výstražných znamení - vozidlá ale podliehajúce pod § 16 ods. 8 ZOCP, doslova nepostihnuteľní pri spôsobení dopravnej nehody v dôsledku hoci aj neprimerane rýchlej a agresívnej jazdy. Aj vodiči takýchto vozidiel musia dbať na potrebnú opatrnosť, pretože ohroziť môžu nielen iných účastníkov cestnej prepravy, ale aj seba a najmä VIP osobu ktorú vezú. Takýto stav prípadnej „beztestnosti“, ktorý naznačuje aj prokurátorka vo vyjadrení s ohľadom na čl. 20 ods. 1 Nariadenia MV SR č 68/2010 považuje najvyšší súd za neprijateľný a neakceptovateľný. S ohľadom na to bol obvinený Mgr. U. pri jazde povinný dbať na potrebnú opatrnosť tak, aby iných účastníkov cestnej prepravy neohrozil.

Tento záver ale nič nemení na správnosti rozhodnutia okresného súdu o oslobodení obvineného spod obžaloby, pretože z vykonaných dôkazov nevyplynulo, že by obvinený porušil ustanovenie § 40 ods. 1 ZOCP. Potrebná opatrnosť totižto tak isto ako ustanovenie § 16 ods. 8 ZOCP nemôže mať absolútnu povahu, pretože ak by to platilo, potom by bolo možné pri každej nehode, ktorej účastníkom bol vodič vozidla s právom prednostnej jazdy (alebo vozidla takej povahy) tomuto pričítať zavinenie, nakoľko „nedbal na potrebnú opatrnosť“, a to napríklad aj vtedy, ak by išiel na zelenú a chodec by mu vošiel do cesty na svoju červenú.

Okresný súd sa najmä na stranách 16 až 18 svojho rozsudku zaoberal aj potrebnou mierou opatrnosti (§ 40 ods. 1 ZOCP) a celkovo zrozumiteľne, dostatočne a presvedčivo vysvetlil svoje právne úvahy i závery, ktoré ho viedli ku konečnému rozhodnutiu. Najvyšší súd ich považuje za súladné s logikou a majúce racionálny základ, a to aj preto, že dovolateľ ich nedokázal žiadnym prijateľným argumentom spochybniť. Bez potreby opakovania skutkových ale aj právnych záverov okresného súdu na ne najvyšší súd odkazuje, nakoľko ich považuje za správne.

K dovolaniu podanému podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku je potrebné uviesť, že stavia najvyšší súd do pozície odvolacieho súdu, ktorý má oprávnenie hodnotiť dôkazy inak, ako súd nižšieho stupňa a riešiť tak aj skutkové otázky prejednávaného prípadu. Pre odvolací súd a v tomto prípade aj dovolací súd tak rovnako ako pre súd prvého stupňa platí zásada voľného hodnotenie dôkazov podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány činné v trestnom poriadku a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Táto zásada znamená, že každý dôkaz musí byť posúdený osobitne, ale následne aj vo vzájomných súvislostiach s ostatnými dôkazmi. S rovnakou dôslednosťou a s vlastným postojom musia byť hodnotené dôkazy svedčiace v prospech obvineného ako aj dôkazy svedčiace v jeho neprospech. Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy na základe vlastného vedomia, svedomia, presvedčenia, skúseností, vzdelania. Neexistujú zákonom stanovené pravidlá na hodnotenie toho ktorého dôkazu, hodnotenie sa neodvíja ani od počtu dôkazov, ani od pomeru dôkazov svedčiacich v prospech obvineného a svedčiacich v jeho neprospech. Rozhodujúcim kritériom na hodnotenie dôkazov je vnútorné presvedčenie, to sa má zakladať na starostlivom zvážení všetkých okolností prípadu. Vnútorné presvedčenie ale nepredstavuje svojvôľu a nezodpovednosť, nemožno ho tak chápať. Určite zohráva

svoju úlohu aj subjektívny faktor a ten sa odvíja od vzdelania, skúseností, všeobecných názorov a od samotného postoja nie len sudcu, ale aj prokurátora.

Najvyšší súd nezistil, že by zo strany okresného súdu neboli dodržané pravidlá spravidla signalizujúce porušenie tejto zásady. V predmetnej veci nemožno vysloviť

- že by existovali akékoľvek opomenuté dôkazy (dovolateľ uvedené taktiež netvrdí),
- najvyšší súd nezistil, že by zabezpečené dôkazy boli získané a vykonané v rozpore so zákonom (ani dovolateľ to netvrdí) a najmä
- najvyšší súd nezistil, že by okresný súd hodnotil dôkazy svojvoľne bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu (ani toto dovolateľ netvrdí).

Z tejto zásady vyplýva, že ak súd prvého stupňa pri hodnotení dôkazov postupoval dôsledne podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku a urobil logicky odôvodnené úplné skutkové zistenia, odvolací súd nemôže podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku napadnutý rozsudok zrušiť len preto, lebo sám na základe svojho presvedčenia hodnotí tie isté dôkazy s iným do úvahy prichádzajúcim výsledkom. V akomto prípade totižto napadnutému rozsudku nemožno vytknúť žiadnu chybu v zmysle § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (R 53/1992).

Tiež platí, že ak skutkový stav nie je správne zistený, pretože okresný súd nesprávne hodnotil dôkazy, môže nadriadený súd upozorniť okresný súd, v ktorých smeroch sa má konanie doplniť, alebo čím sa treba znova zaoberať, nesmie však udeľovať záväzné pokyny o spôsobe hodnotenia dôkazov (R 36/1968).

Minister spravodlivosti v dovolaní, bez ďalšieho, len nesúhlasí s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy a aké z nich vyvodil právne závery. Z dovolania ale nie je zrejmé

- čo vytyka okresnému súdu - čo porušila sudkyňa pri vytváraní si vlastného názoru na vec,
- ktorý dôkaz vyhodnotila svojvoľne, či v rozpore s logikou a
- aký dôkaz ešte mala vykonať.

Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že konanie obvineného obsahuje zavinenie vo forme nevedomej nedbanlivosti a hlavne, že sa obvinený dopustil prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona „keďže ako vodič motorového vozidla z nedbanlivosti spôsobil smrť chodcovi - poškodenému P. L., pričom porušil dôležitú povinnosť uloženú podľa zákona o cestnej premávke, keď v zmysle záveru znaleckého dokazovania v úseku dopravnej nehody s maximálne dovolenou rýchlosťou do 70 km/hod. túto prekročil a súbežne nesprávne vyhodnotil dopravnú situáciu v mieste dopravnej nehody“, ide len o formálne konštatovanie bez uvedenia argumentačne opodstatnených konkrétností preukazujúcich nesprávnosť postupu okresného súdu.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na R 45/2017, podľa ktorého: „Ak minister spravodlivosti využije svoje oprávnenie podať dovolanie podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku pre nesprávne zistenie skutkového stavu v podstatných bodoch na základe vykonaných dôkazov, musí v dovolaní konkretizovať nesprávnosť úvah, ktorými sa súd spravoval pri hodnotení dotknutých dôkazov (§ 168 ods. 1 Trestného poriadku), nakoľko len taká chyba môže byť v uvedenej situácii podkladom pre zrušenie napadnutého rozhodnutia dovolacím súdom. Ak sa dovolateľ obmedzí na výpočet vykonaných dôkazov, alebo uvedie len ich vlastné hodnotenie, dovolanie je zrejme nedôvodné - § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd v dovolaní nenachádza vecné a presvedčivé argumenty dokumentujúce prečo okresný súd rozhodol nesprávne a vysvetlenie, ktoré dôkazy a prečo vyhodnotil okresný súd nesprávne, ktoré dôkazy mal vyhodnotiť inak a ako, aké dôkazy by mal prípadne ešte vykonať, či niektoré dôkazy boli vykonané nezákonne, resp. či okresný súd opomenul niektoré dôkazy vykonať.

S ohľadom na to, že dovolateľ nekonkretizoval nesprávnosť úvah, ktorými sa krajský súd spravoval pri hodnotení dôkazov (§ 168 ods. 1 Trestného poriadku), ale sa obmedzil len na výpočet vykonaných

dôkazov a k týmto ponúkol ich vlastné hodnotenie, je zrejmé, že dovolanie nie je dôvodné. Vzhľadom na uvedené dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že nie sú splnené dôvody dovolania predpokladané ustanovením § 371 ods. 3 Trestného poriadku, a preto dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky odmietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.